

Piteå kommun

SKA-lyftet

Planering av systematiskt kvalitetsarbete
i förskolor, skolor och fritidshem

1. Bakgrund

Syftet med det systematiska kvalitetsarbetet

- Syftet med det systematiska kvalitetsarbetet i förskolor och skolor är att skapa kvalitet och likvärdighet med utgångspunkt i **nationella mål** (4 kap. 3-5 §§ skollagen).
- **Nationella målområden:**
  - Normer och värden
  - Kunskaper, utveckling och lärande
  - Ansvar och inflytande
  - Samverkan mellan förskola/skola och hem
  - Övergång och samverkan
  - Omvärld och utbildningsval
  - Utvärdering och bedömning
  - Rektorns och förskolechefens ansvar
- Syftet är också att arbeta i riktning mot **lokala mål**.

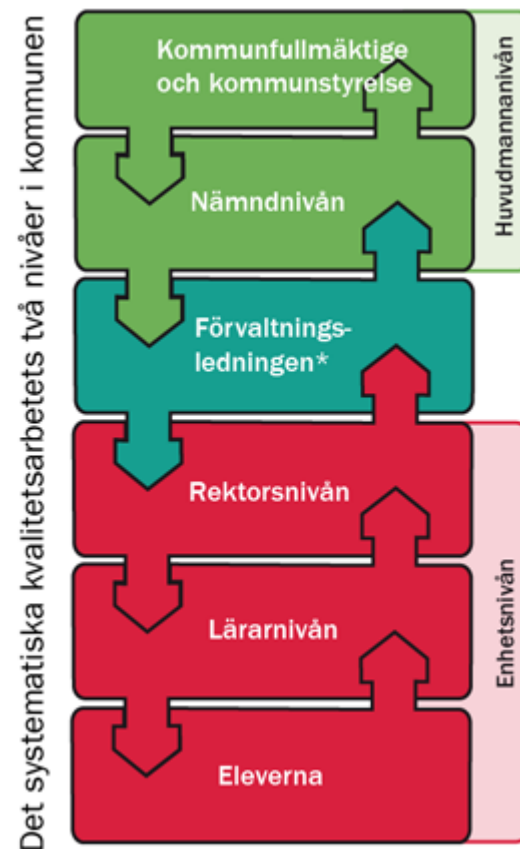

1. Bakgrund

Ansvarsfördelning och Skolverkets rekommenderade metod för det systematiska kvalitetsarbetet

- Det systematiska kvalitetsarbetet sker på två nivåer. Medan **huvudmannens ansvar gäller hela verksamheten**, har förskolechefen och rektorn ansvar för förskole- och skolenhetens kvalitet och resultat.
- Det systematiska kvalitetsarbetet ska ske med ett processinriktat arbetssätt, **kontinuerligt och integrerat på båda nivåerna**.
- Det behövs en tydlig **kärnstruktur** som uppmärksammar styrdokumentens alla kvalitetskrav och som kan tillämpas systematiskt både på huvudmannanivå och av varje enhet.
- Dessutom behöver varje rektor och förskolechef stöd i det **lokala kvalitetsarbetet**, som ska anpassas utifrån de lokala behoven och förutsättningarna på enheterna.

Källa: www.skolverket.se

1. Bakgrund

Ur Skolinspektionens rapport *Skolans kvalitetsarbete ger möjlighet till förändring (2012)*, s. 23:

”Skolinspektionens tillsyn visar att nästan samtliga granskade kommuner brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Det handlar ofta om att huvudmännen inte skaffat sig **en tillräcklig bild** av vilka behov eleverna och skolorna har eller vilken kvalitet utbildningen håller.”

”Huvudmännen brister även i att **analysera vad kvaliteten beror på** och vet då inte heller vad de ska göra för att åtgärda eventuella brister.”

1. Bakgrund

Ur Skolinspektionens rapport *Huvudmannens styrning av grundskolan (2015)*, s. 7:

”Huvudmännen behöver tydligare fokusera på de nationella målen som finns i styrdokumentet för skolan. Genom att ta fram **indikatorer och kriterier för att följa upp skolornas resultat utifrån de nationella målen**, kan huvudmännen i större utsträckning få syn på vilka åtgärder som krävs för att förbättra verksamheternas arbete mot måluppfyllelse.”

”Skolinspektionen har också sett exempel på framgångsrik utvärderingsmässig styrning... De har transparens i sin dokumentation i kvalitetsarbetet och **en god kommunikation mellan rektorer och huvudman om var man står i måluppfyllelse** och vilka behov av förbättring som finns.”

2. Utmaningar

Ett "spretigt" systematiskt kvalitetsarbete

- Det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå behöver utvecklas.
  - Vissa skolformer är nästan helt exkluderade (förskoleklasserna och särskolorna).
  - Kvalitetsarbetet på enhetsnivå och huvudmannanivån är inte i fas med varandra.
  - Kommunikationen mellan enhetsnivån och huvudmannanivån med avseende på kvaliteten utifrån nationella mål är bristfällig.

Kritik till Piteå kommun från Skolinspektionen 2015

- Skolinspektionen förelägger huvudmannen att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet i
  - grundskolan (förskoleklass och årskurs 3),
  - grundsärskolan,
  - fritidshemmet och
  - gymnasiesärskolan.
- Huvudmannen föreläggs att **följa upp, analysera och utveckla verksamheten med utgångspunkt i nationella mål**. Vidtagna åtgärder för att avhjälpa påtalade brister ska redovisas för Skolinspektionen **senast 21 december 2015**.

3. SKA-lyftet

Åtgärd 1: Inkludera alla skolformer och målområden

- Säkerställ att **alla skolformer** samt fritidshemmet följs upp och analyseras utifrån alla nationella målområden på både huvudman- och enhetsnivå.
- Nästan alla **nationella målområden i läroplanerna är gemensamma** för alla skolformer och fritidshemmet:
  - Normer och värden
  - Kunskaper, utveckling och lärande
  - Ansvar och inflytande
  - Samverkan mellan förskola/skola och hem
  - Övergång och samverkan mellan skolformerna (och skola/fritidshem)
  - Omvärld och utbildningsval
  - Utvärdering och bedömning
  - Rektorns och förskolechefens ansvar
- Se tabellen på nästa sida!

Gemensamma nationella målområden

	Normer och värden	Kunskaper, utveckling och lärande	Ansvar/ inflytande	Förskola /skola och hem	Övergång och samverkan	Omvärld och utbildningsval	Utvärdering /bedömning*	Förskolechefens och rektorns ansvar
Förskolan	X	X	X	X	X		X	X
Fritidshemmet	X	X	X	X	X	X		X
Förskoleklassen Grundskolan	X	X	X	X	X	X	X	X
Grundsärskolan	X	X	X	X	X	X	X	X
Gymnasieskolan	X	X	X	X	X	X	X	X
Gymnasie- särskolan	X	X	X	X	X	X	X	X

* Sammanslagning av förskolans målområde Uppföljning, utvärdering och utveckling samt de andra skolformernas målområde Bedömning och betyg.

3. SKA-lyftet

Åtgärd 1: Inkludera alla skolformer och målområden, forts.

- Att utöka omfattningen av det systematiska kvalitetsarbetet kräver en förändring av vårt system för beslutsstöd, Genvägen. I dagsläget har vi flikar i Genvägen som ser ut så här:

Allmänt - SKA	Fritidshem	Normer och värden	Elevers ansvar och inflytande	Skola och hem	Skolplikt	Särskilt stöd	Kunskaper	Frågor

- Under varje flik ska rektorer rapportera om sin verksamhet. Tanken är att flikarna framöver *istället ska vara uppdelade med avseende på nationella målområden*, enligt följande:

SKA - översikt	Normer och värden	Ansvar/ inflytande	Utveckling, lärande och kunskaper	Utvärdering /bedömning	Förskola/skola och hem	Övergång och samverkan	Omvärld och utbildningsval

- På det sättet kan alla förskolor, skolor och fritidshem använda sig av samma system och rapportera om alla målområden. En av följderna blir att fritidshemmet inte ska vara en flik, utan fritidshemmets verksamhet ska följas upp inom varje målområde (förutom utvärdering/bedömning).

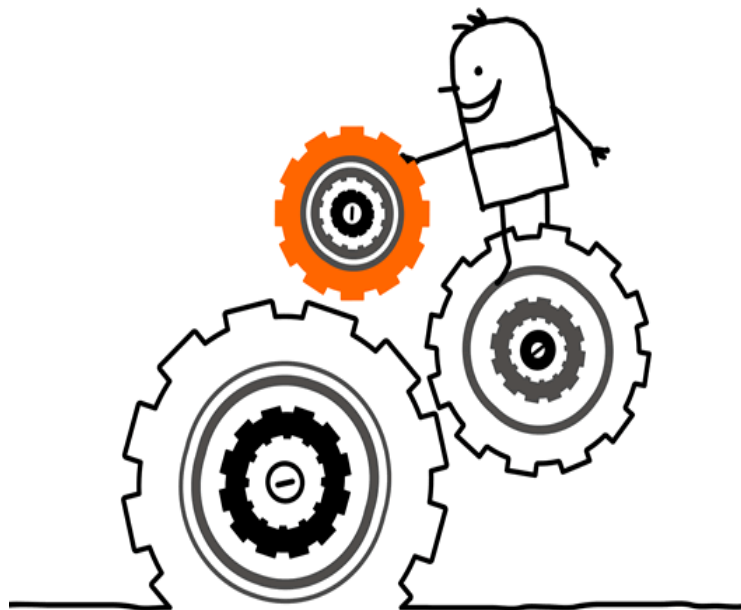

3. SKA-lyftet

- ✓ Åtgärd 1: Inkludera alla skolformer och målområden

Åtgärd 2: Synkronisera kvalitetsprocesserna

- Det räcker inte med att alla jobbar med de gemensamma målområdena – vi behöver göra det **ungefär samtidigt** så att huvudmannen kan ha inblick i aktuella förutsättningar och verksamhet, samt att enheterna kan få en större nytta av central återkoppling på verksamheten, samordning av erfarenhetsutbyte m.m.
- Det behövs **ett gemensamt årshjul** som i största möjliga mån speglar kvalitetsarbetet ute i verksamheterna. Under en rektorskonferens kom vi överens om följande:

Årshjul med ungefärliga tidpunkter för färdigställande av förskolechefers och rektorers nulägesbeskrivning och analys

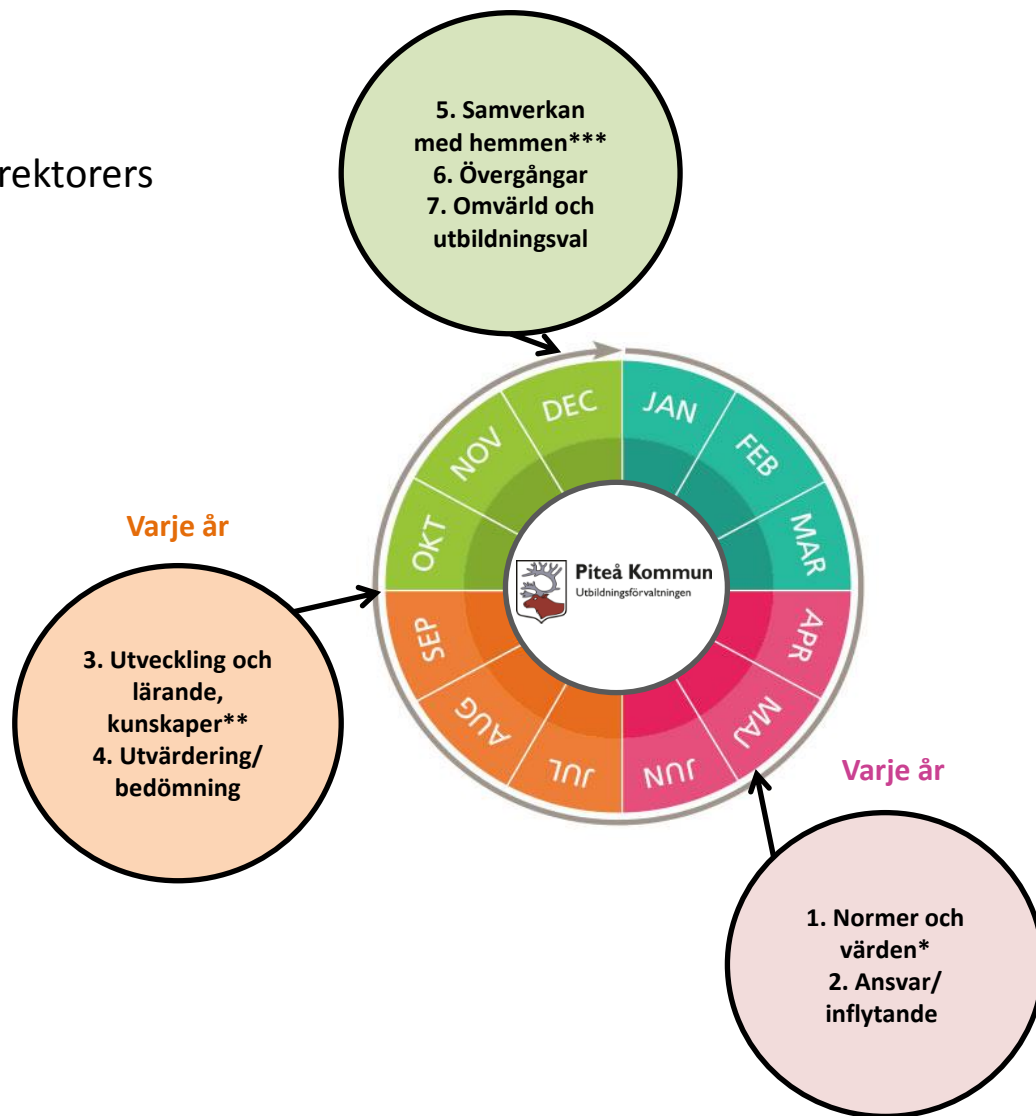
Nulägesbeskrivning, analys och planering på huvudmannanivå ska ske så tätt som möjligt in på dessa tidpunkter.

Förskolechefens och rektorans ansvar är ett gemensamt målområde som är en förutsättning för att det systematiska kvalitetsarbetet ska fungera. Vi beslutade på rektorskonferensen den 10/9-2015 att det inte ska bli föremål för en separat analys.

* Omsorg om miljön, kränkingsförebyggande arbete och mångfaldsarbete

** Inklusive alla former av särskilt stöd och modersmålsundervisning

Ett av de tre målområdena varje år
(varje målområde vart tredje år)

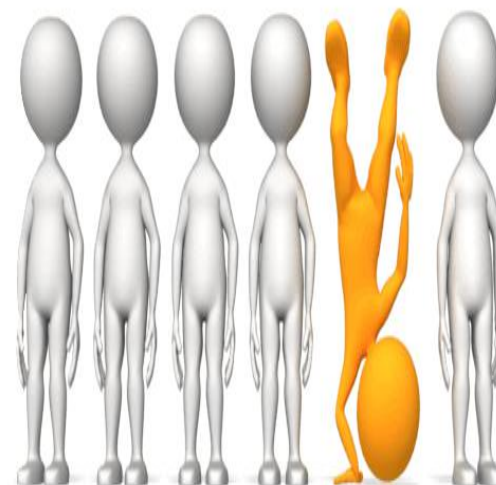
3. SKA-lyftet

✓ Åtgärd 1: Inkludera alla skolformer och målområden

✓ Åtgärd 2: Synkronisera kvalitetsprocesserna

Åtgärd 3: Standardisera formerna för nulägesbeskrivning och analys

- Vi behöver **hitta former för att bedöma kvaliteten** på samma sätt i alla skolformer och fritidshemmet - även i de målområden som inte är mätbara i form av meritvärden eller provresultat.
- Det behövs **standardiserade frågor** för nulägesbeskrivning som är **anpassade till skolformen och målområdet**. Dessa frågor behöver skapas i samarbete representanter för alla grupper som kommer att använda dem. Frågorna ska fungera som ett **inventeringsverktyg** som är till användning både för enheternas eget kvalitetsarbete och i kommunikationen med huvudmannanivån.
- Se exemplet **ansvar och inflytande i fritidshem** på nästa sida!

3. SKA-lyftet

Åtgärd 3: Standardisera formerna för nulägesbeskrivning och analys

Exempel: Frågor för **nulägesbeskrivning** inom målområdet **ansvar och inflytande** för **fritidshem**

SKA – Fritidshem i Infjärdens skolområde

SKA - översikt	Normer och värden	Ansvar/ inflytande	Utveckling, lärande och kunskaper	Utvärdering /bedömning*	Förskola/skola och hem	Övergång och samverkan	Omvärld och utbildningsval

Var är vi?

1. Erbjuds *alla* elever och vårdnadshavare information om utbildningens mål, innehåll och arbetsformer?
2. Erbjuds *alla* elever och vårdnadshavare information om deras rättigheter och möjligheter till inflytande över utbildningen?
3. Samtalar rektorn och personalen om de demokratiska värdenas innebörd och hur de omsätts i praktiken?
4. Får *alla* elever öva sig i att ge uttryck för sina uppfattningar och lyssna på och respektera varandras åsikter, för att förbereda dem för delaktighet och medansvar i vardagliga situationer?

3. SKA-lyftet

Åtgärd 3: Standardisera formerna för nulägesbeskrivning och analys

Exempel: Frågor för **analys** inom målområdet **ansvar och inflytande** för fritidshem

SKA – Fritidshem i Infjärdens skolområde

SKA - översikt	Normer och värden	Ansvar/ inflytande	Utveckling, lärande och kunskaper	Utvärdering /bedömning*	Förskola/skola och hem	Övergång och samverkan	Omvärld och utbildningsval

Vart ska vi?

1. Inom vilka delar har vi goda resultat?
2. Vad beror våra goda resultat på?
3. Vilka delar behöver vi utveckla?
4. Vad behöver vi jobba med för att utveckla dessa delar (till exempel lokaler, resurser, organisation, kompetens, arbetsformer, samverkan med skolan, värderingar, förhållningssätt och förväntningar)?

3. SKA-lyftet

Åtgärd 3: Standardisera formerna för nulägesbedömning och analys

Därefter följer eventuellt frågor för **planering** (hur gör vi?) och **utvärdering** (hur blev det?), men de ingår inte i underlaget för den aggregerade nulägesbeskrivningen och analysen på huvudmannanivå. Utvärderingen av genomförda åtgärder kommer eventuellt att ingå i den nya nulägesbeskrivningen.

Om det är tekniskt möjligt ska Genvägen generera sammanfattande årsrapporter för varje förskola och skola, varje skolform och dessutom varje målområde.

3. SKA-lyftet

- ✓ Åtgärd 1: Inkludera alla skolformer och målområden
- ✓ Åtgärd 2: Synkronisera kvalitetsprocesserna
- ✓ Åtgärd 3: Standardisera formerna för nulägesbeskrivning och analys

När ovanstående tre åtgärder är genomförda kommer varje skolform att kunna följas upp, analyseras och utvecklas med utgångspunkt i nationella mål.

SKA-lyftet kommer därmed att avhjälpa de brister i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete som Skolinspektionen har påtalat.

4. Preliminär handlingsplan

Grönmarkerat = färdigt

Aktiviteter	Färdigt senast
Samla in varje enhets nuvarande dokumentation av sitt systematiska kvalitetsarbete och se vilka områden som de följer upp och utvärderar	18 augusti
Ta fram förslag på ny kärnstruktur för det systematiska kvalitetsarbetet som täcker alla skolformer och målområden	24 augusti
Färdigställ exempel på standardfrågor inom något målområde	24 augusti
Träffa Hypergene för att beskriva önskade förändringar i Genvägen	8 september
Revidera och förankra den nya kärnstrukturen med rektorer och förskolechefer	10 september
Skicka en utförligare beskrivning till Hypergene av vilka förändringar som behövs i Genvägen	2 oktober
Börja gå igenom Skolverkets modell för systematiskt kvalitetsarbete med rektorer och förskolechefer	15 oktober
Fortsätt gå igenom Skolverkets modell, samt diskutera utvärderingen av arbetet med normer och värden med rektorer och förskolechefer	10 december
Påbörja utformningen av nya standardfrågor för nuläge och analys med rektorer och förskolechefer	Januari 2016
Färdigställ standardfrågor för nuläge och analys för samtliga skolformer och målområden	April 2016
Se till att Genvägens funktioner stödjer den nya strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet	April 2016
Ge rektorer och förskolechefer ytterligare utbildning i att använda Genvägen och öka tilliten till systemet	Maj 2016
Dokumentera nya rutiner för planeringen av åtgärder på huvudmannanivå (som säkerställer att vi kommunicerar till rektorer och förskolechefer vad som förväntas och inom vilken tidsram)	Juni 2016